

Brüssel, 2. oktoober 2025
(OR. en)

13244/25

SOC 625
EMPL 412
GENDER 177
ANTIDISCRIM 86
JAI 1316
DROIPEN 109

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	12756/1/25 REV 1
Teema:	Eelnõu: nõukogu järelused „Naistevastane vägivald ja perevägivald: ennetamine, varajane avastamine ja sekkumine“ – <i>Heakskiitmine</i>

1. Eesistujariik on ette valmistanud nõukogu järelusede eelnõu teemal „Naistevastane vägivald ja perevägivald: ennetamine, varajane avastamine ja sekkumine“.
2. Sotsiaalküsimuste töörühm analüüsis järeldusi 3. juulil, 4. septembril ja 22. septembril 2025.

3. Käesoleva märkuse lisas esitatud eelnõu teksti suhtes on jõutud põhimõttelisele kokkuleppele.
 4. Alaliste esindajate komiteel palutakse edastada käesoleva märkuse lisas esitatud nõukogu järelduste eelnõu tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogule 17. oktoobri 2025. aasta istungil heakskiitmiseks.
-

Eelnõu: nõukogu järeldused „Naistevastane vägivald ja perevägivald: ennetamine, varajane avastamine ja sekkumine“

MÄRKIDES, ET

1. sooline võrdõiguslikkus ja inimõigused on Euroopa väärtuste seas kesksel kohal. Naiste ja meeste võrdõiguslikkus on Euroopa Liidus põhiõigus ja aluspõhimõte, mis on sätestatud aluslepingutes ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta“);
2. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 8 on sätestatud: „Kõigi oma asjaomaste meetmete puhul on liidu eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine“;
3. hartas on sätestatud, et „[n]aiste ja meeste võrdõiguslikkus tuleb tagada kõikides valdkondades“ ning et „[i]gaühel on õigus kehalisele ja vaimsele puutumatusel“;
4. naistevastase ja perevägivalla juured peituvad naiste ja meeste vaheliste võimuhete ajaloolises ja struktuurses ebavõrdsuses, sealhulgas seksismis. Need on soolise vägivalla vormid, mida panevad peamiselt toime mehed naiste ja tüdrukute vastu. Naistevastase ja perevägivalla ennetamine ja tõkestamine on ühiskondlik vastutus, sest vägivald õõnestab soolist võrdõiguslikkust ning naiste ja tüdrukute õigust võrdsusele kõigis eluvaldkondades, takistab nende võrdset osalemist ühiskonnas ja tööturul ning võib kaasa tuua tervise või ohutusega seotud tõsiseid tagajärgi ja isegi surmajuhtumeid. Kriisiolukorrad ja konfliktid suurendavad märkimisväärselt soolise vägivalla ohtu. Ühiskond, kus ei esine naistevastast ega perevägivalda ei ole mitte ainult tervem, vaid ka turvalisem, jõukam ja demokraatlikum;

5. naistevastane ja perevägivald võib esineda mitmel eri kujul, sealhulgas füüsiline, psühholoogiline, seksuaalne, majanduslik ja tehnoloogiapõhine vägivald, naiste suguelundite moonutamine, sundabielu, auga seotud vägivald ja naisetapp. Naistevastase ja perevägivallaga seotud mustrid hõlmavad ka sundivat kontrolli;
6. naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitleva direktiivi (EL) 2024/1385 põhjenduses 6 tunnistatakse, et naistevastast ja perevägivalda võib süvendada see, kui isikut diskrimineeritakse nii soo kui ka mis tahes muul alusel või muudel alustel, millele on osutatud harta artiklis 21. Lisaks võib teatavaid ohvreid ähvardada suurem vägivallaohht sõltuvalt nende konkreetsest olukorrast, sealhulgas direktiivi põhjenduses 71 nimetatud asjaoludest;
7. Eurostat, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA) ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) märgivad ELi 2024. aasta soolise vägivalla uuringus (EU Gender-Based Violence Survey 2024), et kuigi enamik vägivalda kogenud naise on sellest mõnele lähedasele rääkinud, on vaid viiendik neist ühendust võtnud tervishoiu- või sotsiaalteenuste osutajaga ja üksnes kaheksandik teatanud juhtumist politseile. See tähendab, et kui kõrvalseisjad saavad naistevastasest või perevägivallast teada või seda kahtlustavad, võib neil olla keskne roll sellele reageerimisel, sealhulgas sekkudes või vägivallaohvrit toetades. Kõrvalseisja rolli võib sattuda igäüks, kes vägivallast teab või seda kahtlustab. Seetõttu on väga tähtis suurendada kogu elanikkonna teadlikkust ja haritust, tagamaks et inimesed teavad, kuidas vägivalla märke ära tunda, kust abi leida ja kuidas oleks kõige parem reageerida või sekkuda;
8. lapsed, kes puutuvad naistevastase või perevägivallaga kokku või on selle tunnistajaks oma perekonnas või leibkonnas, on ka ise vägivalla ohvrid, neid ohustavad pikaajalised füüsilise ja vaimse tervise probleemid ning nende osalemine ühiskonnaelus, sealhulgas hariduses, võib selle tulemusel kannatada. Lisaks sellele on neil suurem risk puutuda vägivaldse käitumisega kokku oma tulevastes suhetes või hakata ise vägivaldselt käituma;

9. sooline võrdõiguslikkus ning naistevastase ja perevägivalla mitteaktsepteerimine on lahutamatu seotud. EIGE 2024. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksis märgitakse, et kui sooline võrdõiguslikkus on heal tasemel, ei kiida inimesed tõenäoliselt naistevastast vägivalda heaks, mis omakorda näitab, et edusammud sooliselt võrdõigusliku ELi poole liikumisel on naistevastase vägivalla väljajuurimisel võtmetähtsusega;
10. Euroopa Komisjon esitas 2025. aasta märtsis oma naiste õiguste tegevuskavas soolise võrdõiguslikkuse saavutamise pikaajalise visiooni ning tõi välja aluspõhimõtted ja poliitikaeesmärgid, sealhulgas mis tahes vormis naiste- ja tüdrukutevastase vägivalla ennetamiseks;
11. naised ja tüdrukud puutuvad ebaproportsionaalselt palju kokku igasuguse soolise vägivallaga, sealhulgas selle kõige äärmuslikumate ja jõhkramate ilmingutega nagu naisetapp. Ka mehed ja poisid võivad langeda perevägivalla ohvriks ning võivad seista silmitsi soospetsiifiliste väljakutsetega, kuna soostereotüübid ning kahjulikud sotsiaalsed normid võivad neid takistada lähedastega ühendust võtmast, ravi või abi otsimast või oma olukorrast teatamast;
12. naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitleva direktiivi (EL) 2024/1385 preambulis on sätestatud: „Liikmesriigid peaksid võtma meetmeid kahjulike soostereotüüpide leviku tõkestamiseks, et juurida välja naiste alaväärsuse või naiste ja meeste stereotüüpsete rollide idee. Siia hulka võiksid kuuluda ka meetmed, millega tagatakse, et kultuuri, tava, religiooni, traditsiooni või au ei peeta naistevastast vägivalda või perevägivalda õigustavaks või sellise vägivalla leebemat käsitlemist nõudvaks asjaoluks“;

13. nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil on tehtud naistevastase ja perevägivalla vastu võitlemisel märkimisväärsed edusamme, sealhulgas naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitleva direktiivi (EL) 2024/1385 vastuvõtmine ning ELi ühinemine Istanbuli konventsiooniga. Sellele vaatamata on kõnealune lubamatu nähtus endiselt levinud ja sellest jäetakse tihti teatamata. Seetõttu on vaja täiendavaid jõupingutusi, eriti meetmeid, mis parandavad vägivalla ja vägivallaohu ennetamist ja varajast avastamist, ning meetmeid, millega innustatakse enne vägivalla eskaleerumist selle vastu välja astuma;
14. samal ajal aeguvad mitmed soolise võrdõiguslikkuse seisukohast olulised strateegilised raamistikud, sealhulgas järgmised komisjoni teatised: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025, ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmas tegevuskava (GAP III) ning naisi, rahu ja julgeolekut käsitlev ELi tegevuskava (2019–2024), samuti ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025 ja LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025;
15. käesolevad järeldused tuginevad Euroopa Liidu Nõukogu, komisjoni ja Euroopa Parlamendi ning kõnealuse valdkonna asjaomaste sidusrühmade eelnevale tööle ja nende võetud poliitilistele kohustustele, sealhulgas lisas loetletud dokumentidele;

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES oma pädevuse kohaselt ja riigi olusid arvesse võttes:

16. pöörama naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitleva direktiivi (EL) 2024/1385 rakendamisel nõuetekohast tähelepanu sellele, kui oluline on ennetamine, varajane avastamine ja sekkumine. Seda silmas pidades ning selleks, et käsitleda teatamata jätmise probleemi, on iseäranis tähtis töötada välja ja rakendada ellu tõhusad meetmed, et julgustada iga isikut, kes teab või kahtlustab heas usus, et on toime pandud naistevastase või perevägivalla teod või et vägivallategusid on oodata, teatama sellest pädevatele asutustele negatiivseid tagajärgi kartmata;

17. edendama asjaomaste valdkondade töötajate, sealhulgas vähemuskogukondade ja raskesti ligipääsetavate kogukondadega või haavatavate isikutega tegelevate töötajate koolitamist ning kogu elanikkonna, sealhulgas kõrvalseisjate teadlikkust ja harimist selle kohta, kuidas pääseda juurde teabele ja nõuannetele, mis käsitlevad turvalisi ja tõhusaid viise abi otsimiseks ning toetamiseks või muul viisil sekkumiseks vägivalla või arvatava vägivallaohu korral;
18. edendama valdkonnaülest partnerlust, koolitust, koordineerimist ja koostööd kõigi asjaomaste osalejate vahel, et võimaldada näiteks tervishoiutöötajatel, politseinikel, õigusasutustel, haridustöötajatel, sotsiaalametitel, kriisiabi- ja naiste varjupaikadel, lastekaitseasutustel ja kodanikuühiskonnal märgata erinevate naistevastase ja perevägivalla vormide, sealhulgas füüsilise, psühholoogilise, seksuaalse, majandusliku, tehnoloogiapõhise ja auga seotud vägivalla, naiste suguelundite moonutamise, sundabielu ning naisetapu, samuti sundiva kontrolli riskitegureid ja märke võimalikult varakult ning aegsasti sekkuda, sealhulgas suunamiste abil;
19. võtma meetmeid, et edendada naiste majanduslikku võimestamist ja rahalist sõltumatust, muu hulgas parandades naiste integreerimist ühiskonda ja tööturule, pidades silmas, et naiste rahaline sõltumatus võib parandada nende võimet vägivaldsest suhtest või olukorrast lahkuda või see lõpetada, vältides seeläbi vägivalla edasist eskaleerumist;
20. toetama tervishoiu-, hooldus- ja sotsiaaltöötajatele mõeldud vahendite ja koolituste väljatöötamist, et aidata neil märgata rasedate ja äsja lapse saanute vastu suunatud vägivalla juhtumeid, pidades silmas, et vägivald võib raseduse ja sünnituse perioodil eskaleeruda, et rasedus on ohvrite, vägivallatsejate ning tervishoiu-, sotsiaal- ja hooldustöötajate sagedasemate kontaktide tõttu hea võimalus sekkumiseks ning et rasedusele ja sünnitusele eelnev ja järgnev ajavahemik võivad seega pakkuda sobivat hetke sekkumiseks ja vägivaldse käitumise lõpetamiseks;

21. võtma meetmeid, et kaitsta ja toetada lapsi, kes elavad keskkonnas, kus esineb naistevastast või perevägivalda või sellise vägivalla ohtu, ning lapsi, kes on naisetapu või lähisuhtevägivalla tõttu ühest vanemast ilma jäänud, kajastamaks asjaolu, et need lapsed on ise ohvrid ning pidades silmas vajadust vähendada riski, et sellised lapsed hakkavad hilisemas elus ise vägivaldselt käituma või et ka neist saavad taas vägivalla ohvrid;
22. edendama eriti laste ja noorte täiskasvanute seas teadlikkust soolisest võrdõiguslikkusest ja tervislikest suhetest ning vastastikusest nõusolekust, sealhulgas vastastikusel nõusolekul põhinevatest seksuaalsuhetest, samuti nii internetis kui ka väljaspool seda aset leidva naiste- ja tüdrukutevastase ja perevägivalla märkidest ning selle ulatusest ja tagajärgedest, ning tagama, et neil on kogu nende arengutee vältel juurdepääs eakohasele abile, suunamisele ja toele;
23. edendama vägivallatsejate raviks mõeldud ja asjakohasel juhul nende perekonna osalusel toimuvaid ligipääsetavaid programme, mis hõlmavad kaitsemeetmeid taasohvristamise vältimiseks, et toetada vägivallatsejate rehabilitatsiooni ja lõpetada nende vägivaldne käitumine ning ühtlasi katkestada põlvest põlve edasi kanduva vägivalla tsükkel;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES oma vastavate pädevuste kohaselt ning kaasates asjakohasel juhul Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituuti (EIGE) ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametit (FRA):

24. parandama selliste andmete kogumist, analüüsi, avaldamist ja kasutamist, mis käsitlevad naistevastast ja perevägivalda ning seda, millist mõju see ohvritele ja ühiskonnale avaldab, ning tagama, et sellised andmed on vähemalt ohvri ja vägivallatseja soo ja vanuserühma (laps/täiskasvanu) alusel eristatud ning, kui see on võimalik ja asjakohane, hõlmavad ohvri ja vägivallatseja vahelise suhte laadi ning süüteo liiki, et oleks võimalik võtta tõenditel põhinevaid ja sihipäraseid meetmeid, võttes samal ajal ühtlasi arvesse asjaolu, et naistevastast ja perevägivalda võib süvendada see, kui isikut diskrimineeritakse nii soo kui ka mis tahes muul alusel või muudel alustel, millele on osutatud harta artiklis 21, ning et teatavaid ohvreid võib ähvardada suurem vägivallaoht sõltuvalt nende konkreetsest olukorrast, sealhulgas naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitleva direktiivi põhjenduses 71 nimetatud asjaoludest;
25. võttes arvesse, et vägivalla tunnistajaks olnud lapsed on ka ise ohvrid, tegema uuringuid, milles käsitletakse naistevastast ja perevägivalda, mille tunnistajaks on olnud lapsed, sealhulgas selle nähtuse ulatust ja pikaajalist mõju asjaomastele lastele, ning suurendama teadlikkust vägivalla pealtnägemise probleemist;
26. edendama teadusuuringuid, innovatsiooni, haridust ja parimate tavade vahetamist, mille teemaks on mis tahes vormis naistevastase ja perevägivalla tõkestamine ennetamise, varajase avastamise ja sekkumise kaudu;

27. võtma vastu ja rakendama tegevuskavasid naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamiseks, sealhulgas ennetamise, varajase avastamise ja sekkumise meetmeid, ning tagama, et need kavad on mitut valdkonda hõlmavad, reageerimist võimaldavad ja piisavalt rahastatud ning et nende kavade väljatöötamisel konsulteeritakse sisuliselt kodanikuühiskonnaga, sealhulgas naisorganisatsioonidega;
28. suurendama kogu ühiskonnas, eelkõige haridusasutustes, teadlikkust naistevastastest ja koduvägivallast, sealhulgas selle ulatusest ja tagajärgedest, pöörates erilist tähelepanu kõrvalseisjate rollile ja nende võimele sekkuda, ning käsitledes nii naisi kui ka mehi;
29. aktiivselt hõlbustama ja edendama meeste ja poiste osalemist nii soolise võrdõiguslikkuse edendajate kui ka sellest kasu saajatena, sealhulgas kasutades meetmeid, et võidelda soostereotüüpide ja kahjulike sotsiaalsete normide vastu internetis ja väljaspool seda ning meetmeid meeste ja poiste kaasamiseks ennetamisse, varajasse avastamisse ja sekkumisse, pidades silmas, et lapsed puutuvad juba varasest east alates kokku tüdrukute ja naiste laialt levinud stereotüüpse kujutamise, objektistamise ja seksualiseerimisega nii internetis kui ka väljaspool seda, mis võib kahjulikke soorolle ja tõekspidamisi kinnistada ning ühtlasi trivialiseerida soolist vägivalda, eeskätt vägivalda naiste ja tüdrukute suhtes; edendama meetmeid, et tugevdada kõigi vaimset tervist ning võidelda soostereotüüpide ja selliste negatiivsete sotsiaalsete normide, sealhulgas tabude vastu, mis heidutavad naisi ja tüdrukuid, kuid eriti mehi ja poisse, näitamast välja haavatavust, piirates seeläbi nende võimet otsida vajaduse korral tuge, sealhulgas olukordades, kus neid koheldakse vägivaldselt, või kui nad kardavad, et nende puhul esineb vägivalla toimepanemise risk;

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI ÜLES:

30. hõlmama tulevikus selliste strateegiliste dokumentide (näiteks 2025. aasta järgse soolise võrdõiguslikkuse strateegia) koostamisel, mis hõlmavad nii sihipäraseid meetmeid kui ka soolise perspektiivi lõimimist ELi poliitikasse ja tegevusse, käesolevates nõukogu järeldustes esitatud meetmeid naistevastase ja perevägivalla tõkestamiseks nii internetis kui ka väljaspool seda, sealhulgas meetmeid, mille eesmärk on ennetamine, varajane avastamine ja sekkumine.

Viited**1. ELi õigusaktid**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1385, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist

2. Nõukogu

Nõukogu järeldused naistevastase vägivalla kaotamise kohta Euroopa Liidus (dok 6585/10)

Nõukogu järeldused „Võitlus naistevastase vägivalla vastu ja tugiteenuste osutamine koduvägivalla ohvritele“ (dok 17444/12)

Nõukogu järeldused „Naiste- ja tütarlaste vastase vägivalla kõikide vormide, sealhulgas naiste suguelundite moonutamise ennetamine ja selle vastu võitlemine“ (dok 9543/14)

Nõukogu järeldused COVID-19 sotsiaal-majandusliku mõju kohta soolisele võrdõiguslikkusele (dok 8878/21)

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad naiste majandusliku mõjuvõimu ja rahalise sõltumatuse suurendamist kui teed tegeliku soolise võrdõiguslikkuse poole (dok 8957/24)

Nõukogu järeldused naiste ja tüdrukute vaimse tervise tugevdamise kohta soolise võrdõiguslikkuse edendamise kaudu (dok 16366/24)

Nõukogu järeldused, mis käsitlevad soolise võrdõiguslikkuse edendamist tehisintellektipõhisel digiajastul: Pekingi tegevusprogrammi rakendamisel liikmesriikides ja ELi institutsioonides tehtud töö kuues läbivaatamine (dok 9984/25)

3. Euroopa Komisjon

Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 (dok 6678/20, komisjoni viide: COM(2020) 152 final)

Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 (dok 13081/20, komisjoni viide: COM(2020) 698 final)

Naiste õiguste tegevuskava (dok 6756/25, komisjoni viide: COM(2025) 97 final)

4. Euroopa Parlament

Euroopa Parlamendi 16. septembri 2021. aasta resolutsioon soovitud komisjonile seoses soolise vägivalda määratlemisega ELi toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 nimetatava uue kuriteoliigina (2021/2035(INL))

5. Eurostat, Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA) ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)

EU Gender-Based Violence Survey (ELi soolise vägivalda uuring) (2024)

6. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE)

Intimate partner violence and witness intervention: what are the deciding factors? (Lähisuhtevägivald ja tunnistajate sekkumine: mis on otsustavad tegurid?) (2020)

Combating Cyber Violence against Women and Girls (Naiste- ja tüdrukutevastase kübervägivalda tõkestamine) (2022)

Gender Equality Index (Soolise võrdõiguslikkuse indeks) (2024)

https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2024-tackling-violence-against-women-tackling-gender-inequalities?language_content_entity=en

7. Ühinenud Rahvaste Organisatsioon

Pekingi deklaratsioon ja tegevusprogramm (ÜRO soolise võrdõiguslikkuse ja naiste mõjuvõimu suurendamise tegevuskava) Naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise konventsioon (CEDAW)

8. Euroopa Nõukogu

Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsioon (Istanbuli konventsioon) (CETS nr 210)

9. Muud

Effects of domestic violence on children (Perevägivalla mõju lastele)

(USA tervishoiu- ja sotsiaalministeeriumi naiste tervise osakond, 2024)

<https://womenshealth.gov/relationships-and-safety/domestic-violence/effects-domestic-violence-children#references>
